Johdanto lasten hyvään kohteluun Sospron lastenkodeissa

Tämä suunnitelma on laadittu yhteistyössä yksikön koko henkilöstön ja sinne sijoitettuna olevien lasten kanssa. Suunnitelma kertoo, miten tässä yksikössä tuetaan sijoitettujen lasten itsemääräämisoikeutta sekä vahvistetaan avoimuutta ja yhteisymmärrystä yhteisistä säännöistä ja yksikön toimintatavoista arjessa. Tämän suunnitelman laatimista ohjaa Sospron yhteinen Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma ohje.

Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma (Lsl 61b§) lastenkoti/asuinyksikkö Kapteeni

Kapteenissa jokainen lapsi kohdataan arvokkaana ja ainutlaatuisena yksilönä. Tavoitteemme on luoda ympäristö, jossa jokainen lapsi tuntee olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi. Kapteenissa aikuiset toimivat siten, että arjessa näkyy välittäminen, turvallisuus ja luottamus. Hyvän kohtelun periaatteet takaavat, että kaikkien lasten oikeudet toteutuvat, ja että jokaisella on oikeus vaikuttaa arkeensa ja päätöksiin, jotka liittyvät heidän elämäänsä.

Olemme laatineet ”kirje lapselle”-lomakkeen, joka annetaan sinulle saapuessasi yksikköön.

1. Lapsen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen, tukeminen ja ylläpito

Itsemääräämisoikeus tarkoittaa sitä, että jokaisella on oikeus olla osallisena itseään koskevissa asioissa. Itsemääräämisoikeus on tärkeä osa elämääsi. Se tarkoittaa, että sinulla on oikeus kertoa, mitä ajattelet ja että sinua kuullaan päätöksenteossa. Me haluamme varmistaa, että tunnet itsesi tärkeäksi ja arvokkaaksi. Sinulla on aina mahdollisuus vaikuttaa omaan elämääsi. Kapteenissa tämä tarkoittaa, että voit osallistua nuortenkokouksiin, joissa keskustellaan ja päätetään yksikön arjen asioista.

Kuulemme mielellämme muutenkin, mitä ajattelet ja tarvitset. Tavoitteena on, että tunnet olevasi mukana ja että sinulla on oikeus vaikuttaa omaan elämääsi. Esimerkiksi toimintapäivän tekemistä pohditaan yhdessä ja kuunnellaan lasten toiveruokaehdotuksia. Tällä hetkellä nuortenkokous järjestetään joka toinen viikko.

Sijoituksen alussa sinut perehdytetään yksikön omavalvontasuunnitelmaan ja sen liitteenä olevaan hyvää kohtelua koskevaan suunnitelmaan. Kapteenissa hyödynnämme osallistavaa kirjaamista, jossa sinut otetaan mukaan siihen, kun aikuinen kirjaa asiakastietojärjestelmään.

Lasten oikeudet perustuvat Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) lapsen oikeuksien sopimukseen, joka on tärkeä kansainvälinen asiakirja. Asiakirja takaa sinulle suojaa ja mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä turvallisessa ympäristössä.

LIITE 2.

2. Hyvä hoito ja kasvatus

Omaohjaajalla on tärkeä rooli arjessa. Omaohjaaja käy säännöllisesti keskustelua sinun kanssasi ja viettää viikoittain aikaa kanssasi. Kapteenissa lasten hyvä hoito ja kasvatus tarkoittaa, että kaikki kohdataan yksilönä ja sinun tarpeesi ja toiveet otetaan huomioon. Työryhmä varmistaa, että jokainen saa osakseen huolenpitoa, turvaa ja lämpöä. Sinulle luodaan turvallinen ympäristö. Hyvä kohtelu on kunnioittavaa ja ystävällistä käyttäytymistä, jossa jokainen tuntee olonsa arvostetuksi. Yksikkömme arvot, kuten luottamus, hyväksyntä ja kunnioitus, näkyvät jokapäiväisessä toiminnassamme.

Pyrimme joka päivä huomaamaan sinun positiiviset hetkesi ja vahvuutesi. Tämä tarkoittaa, että kun saavutat jotain, olipa kyseessä pieni onnistuminen tai suurempi askel, työryhmä ja varsinkin omaohjaajat huomioivat sen ja antaa siitä positiivista palautetta. Haluamme auttaa sinua tuntemaan itsesi arvokkaaksi ja onnistuneeksi, mikä vahvistaa sinun itsetuntoasi.

Arjen toiminnassa Kapteenissa keskitytään löytämään sinun vahvuutesi ja hyvät puolet. Työryhmä käyttää kannustavaa ja positiivista kieltä jokapäiväisessä kanssakäymisessä ja kirjauksissa. Esimerkiksi raportteihin kirjataan onnistumisia, yrittämistä ja pieniä ilon aiheita. Saat myös itse tietää onnistumiset. Hyvän huomioiminen näkyy myös positiivisena kielenkäyttönä, joka tukee sinun kasvuasi ja antaa heille mahdollisuuden kehittää omia vahvuuksiaan.

Kapteenissa kiusaamista ei hyväksytä missään muodossa. Jos kiusaamista havaitaan, työryhmä puuttuu tilanteeseen välittömästi. Keskustelemme asiasta kaikkien osapuolten kanssa ja teemme selväksi, että kiusaaminen on väärin ja että se satuttaa toisia. Pyrimme myös selvittämään kiusaamisen taustat ja tuemme kaikkia osapuolia, jotta he voivat oppia ratkaisemaan konfliktit positiivisesti. Haluamme varmistaa, että kaikilla on turvallinen olo Kapteenissa.

Kuva: Pixabay ilmaiset kuvat

3. Mitä ovat rajoitustoimenpiteet

Kapteenissa pyritään toimimaan niin, että rajoitustoimenpiteitä tarvitaan mahdollisimman vähän. Jos rajoitustoimenpide on välttämätön, sitä voidaan käyttää vain lastensuojelulain edellytysten täyttyessä. Aikuiset kertovat sinulle ymmärrettävästi, miksi toimenpidettä harkitaan tai käytetään, ja sinulle annetaan mahdollisuus kertoa oma mielipiteesi. Rajoitustoimenpiteitä ei koskaan käytetä rangaistuksena, uhkailuna tai henkilökunnan työn helpottamiseksi. Rajoituksen on oltava välttämätön, oikeasuhtainen ja kestoltaan mahdollisimman lyhyt. Se lopetetaan heti, kun sen jatkamiselle ei enää ole laillisia perusteita. Rajoitustoimenpiteestä ja siihen liittyvistä oikeuksistasi kerrotaan sinulle ikäsi ja kehitystasosi mukaisesti.

Kapteenissa voidaan käyttää seuraavia rajoitustoimenpiteitä vain silloin, kun voimassa olevan lain edellytykset täyttyvät:

- Yhteydenpidon rajoittaminen (63 §)
- Aineiden ja esineiden poisottaminen (65 §)
- Henkilöntarkastus (66 §)
- Päätös henkilökatsastuksen toimittamisesta (66 a §)
- Päätös omaisuuden tai lähetysten tarkastamisesta (67 §)
- Lähetysten luovuttamatta jättäminen (67§ 4.mom)
- Kiinnipitäminen lapsen rauhoittamiseksi (68 §)
- Kiinnipitäminen lapsen luvatta poistumisen estämiseksi (68 a §)
- Liikkumisvapauden rajoittaminen (69 §)
- Luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen (69 a §)
- Lapsen kiinniotto (69 b §)
- Kiinniotetun lapsen kuljettaminen (69 c §)
- Poliisin virka-apu lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa (69 e §)
- Lapsen eristäminen (70 §)
- Eristämisen yhteydessä toteutettava kameravalvonta (70 a §)

3.1 Miten yksikössä varmistetaan lasten ja aikuisten turvallisuus

Sääntöjen noudattaminen edistää turvallista ympäristöä, jossa kaikilla on selkeä käsitys omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Samalla pyritään luomaan tasapainoa rajoitusten ja vapauden välillä, jotta sinun hyvinvointisi voidaan turvata. Turvallisuuden tunne koostuu siitä, että kaikki toimivat kunnioittavasti ja arvostavasti. Tällä pyritään luomaan ilmapiiri, jossa juuri sinä voit itsesi arvostetuksi. Kunnioittava vuorovaikutus vähentää konfliktitilanteiden syntymistä ja tukee lasten ja nuorten psyykkistä hyvinvointia.

Kapteenissa työskentelee moniammatillinen tiimi. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki olemme ohjaajia, mutta joku on esimerkiksi sosionomi ja toinen lähihoitaja. Ohjaajien yhteistyö varmistaa, että saat tarvitsemasi tuen ja hoidon. Kapteenissa työskentelemme aikuisjohtoisen työotteen kanssa. Se tarkoittaa sitä, että aikuinen ottaa vastuullisen roolin sinun ohjaamisestasi ja tukemisesta. Aikuisten tehtävänä on luoda selkeä ja turvallinen ympäristö, jossa voit kasvaa ja kehittyä. Me autamme sinua kohtaamaan elämän haasteet ja hallitsemaan tunteitaan.

Kapteenissa jokainen nähdään omana itsenään. Sinun taustasi, ikä ja kehitystaso huomioidaan kaikissa tilanteissa. Sukupuolen, kulttuurin ja uskonnon osalta pyrimme olemaan herkkiä ja kunnioittamaan sinun omia arvojasi ja tapoja. Jos sinulla on esimerkiksi tiettyjä ruokarajoituksia uskonnollisista syistä teemme parhaamme, jotta nämä asiat otetaan huomioon.

Kapteenissa pyritään välttämään rajoitustoimenpiteitä aina, kun se on mahdollista. Jos rajoitustoimenpide kuitenkin arvioidaan tarpeelliseksi, sinulle kerrotaan siitä etukäteen ja annetaan mahdollisuus kertoa oma näkemys asiasta. Haluamme varmistaa, että ymmärrät, miksi rajoitustoimenpiteeseen saatetaan päätyä, ja kuuntelemme tarkasti sinun

tunteitasi ja ajatuksia. Pyrimme löytämään vaihtoehtoisia ratkaisuja keskustelun avulla, jos mahdollista, ja jos rajoitus tehdään, sinulle tarjotaan tukea ja mahdollisuus käsitellä asia jälkikäteen yhdessä aikuisen kanssa.

3.2 Miten yksikössä pyritään ennaltaehkäisemään rajoitustoimenpiteiden käyttöä

Aina ennen rajoitustoimenpiteitä pyritään käyttämään erilaisia toimia, joilla voidaan ennalta madaltaa rajoitustoimenpiteen tarvetta. Haastavalla käyttäytymisellä on aina syy tai tarkoitus, joiden selvittämisellä voidaan puuttua käyttäytymiseen.

Toiminta- ja kasvuympäristöllä on suuri vaikutus uhkaavien tai haastavien tilanteiden syntymiseen. Tilat pyritään pitämään siistinä, turvallisina ja asianmukaisina. Yksikkö on sisustettu neutraalein värein minimoiden aistiärsykkeitä. Lisäksi yksikössä on rentoutumishuone, joka tarjoaa rauhallisen ja turvallisen tilan, jota voidaan hyödyntää haastavissa tilanteissa esimerkiksi rauhoittumiseen. Kapteenin tilat on suunniteltu siten, että ohjaajilla on hyvä näkyvyys kaikkiin yleisiin tiloihin ja lasten kanssa työskentely onnistuu turvallisesti.

Aikaisella puuttumisella ja oikeahetkisellä tuella pyritään tukemaan sinun arkeasi mahdollisimman paljon ilman rajoitustoimenpiteitä. Sinun tunne turvallisuudestasi on meille ensisijaisen tärkeää. Aikuiset ovat aina valmiita kuuntelemaan sinun huoliasi ja auttamaan sinua tuntemaan olosi turvalliseksi. Muista, että aikuiset ovat aina läsnä ja valmiita auttamaan, joka toivottavasti lisää sinun turvallisuutesi tunnetta yksikössä.

Omaohjaatyöskentely on osa arkea Kapteenissa. Siinä yhdessä aikuisen kanssa voit opetella tunnetaitoja, ymmärtämään vahvuuksiasi ja keskustella myös vaikeista asioista luotettavan ihmisen kanssa. Omaohjaajan kanssa voit myös kehittää omia itseilmaisu ja -hillintätaitojasi. Yksikössä arki pyritään pitämään säännöllisenä ja huomioimaan yksilölliset tarpeet. Sinun osallistamisesi päätöksentekoon ja mielipiteesi kuuleminen on tärkeää, koska se kasvattaa sitoutumista yhteisiin sääntöihin ja päätöksiin. Saat olla mukana vaikuttamassa päätöksentekoihin ja suunnitelmiin ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti.

Kuva: Pixabay ilmaiset kuvat

3.3 Miten yksikössä käytetään rajoitustoimenpiteitä

Rajoitustoimenpiteitä voidaan käyttää vain lastensuojelulain mukaisessa sijaishuollossa ja kyseistä toimenpidettä koskevien edellytysten täyttyessä. Toimenpiteen tulee olla välttämätön sinun sijaishuoltoosi johtaneen päätöksen tarkoituksen toteuttamiseksi sekä sinun tai muiden turvallisuuden, terveyden tai lapsen edun turvaamiseksi lain sallimissa tilanteissa. Ennen rajoitusta sinun kanssasi keskustellaan ensisijaisesti ja mielipiteesi selvitetään, jos se on tilanteessa mahdollista. Rajoitustoimenpide on toteutettava sinun ihmisarvoasi ja yksityisyyttä kunnioittaen, turvallisesti ja oikeasuhtaisesti. Sitä ei saa käyttää rangaistuksena eikä tavanomaisen kasvatuksen tai puuttuvan henkilöstön korvikkeena.

Rajoituksen aikana huolehditaan sinun yksilöllisistä tarpeistasi, terveydestäsi ja turvallisuudestasi. Toimenpide toteutetaan mahdollisimman vähän puuttuvalla tavalla ja lopetetaan heti, kun se ei enää ole välttämätön. Rajoitustoimenpiteestä tehdään lain edellyttämät päätökset tai merkinnät. Kirjaamiseen sisällytetään muun muassa toimenpiteen peruste, toteutustapa ja kesto, toimenpiteeseen osallistuneet henkilöt, lapsen kuuleminen ja lapsen mielipide sekä vaikutus hoito- ja kasvatussuunnitelmaan siltä osin kuin laki edellyttää. Käytössä noudatetaan myös Sosmetan ja työnantajan ajantasaisia kirjaamisohjeita.

Katso LIITE 3.

3.4 Miten yksikössä toimitaan rajoitustoimenpiteiden käytön jälkeen

Rajoitustilanne käydään sinun kanssasi läpi mahdollisimman pian sen jälkeen, kun olet rauhoittunut ja valmis keskustelemaan. Sinulle annetaan mahdollisuus kertoa omat ajatuksesi ja tunteesi. Lisäksi käydään yhdessä läpi, miksi toimenpiteeseen päädyttiin ja miten se toteutettiin. Tarvittaessa tilanne käydään läpi myös muiden tilanteessa olleiden lasten kanssa heidän tarpeensa huomioiden. Huoltajalle ja sinun asioistasi vastaavalle sosiaalityöntekijälle tiedotetaan lain ja ohjeiden mukaisesti. Sinulle kerrotaan päätöksestä ja käytettävissä olevista oikeusturvakeinoista silloin, kun se kyseisessä tilanteessa kuuluu antaa.

Jokainen rajoitustilanne kirjataan asianmukaisesti. Kirjauksessa kuvataan tilanteen kulku, rajoituksen peruste, toteutustapa ja kesto, toimenpiteestä päättäneen ja sen toteuttaneiden sekä läsnä olleiden henkilöiden nimet, lapsen kuuleminen ja mielipide sekä muut laissa edellytetyt tiedot. Kirjauksessa huomioidaan myös rajoituksen vaikutukset lapseen ja hoito- ja kasvatussuunnitelmaan. Rajoituksen käytön jälkeen arvioidaan, miten vastaavia tilanteita voidaan jatkossa ehkäistä.

3.5 Lapsen ohjaaminen muutoksenhaun ja kantelun osalta

Kapteenissa lapsen oikeuksista ja oikeusturvakeinoista keskustelee sinun omaohjaajasi tai muu tuttu ja luotettava aikuinen. Sinulle kerrotaan selkeästi ja ikätasoon sopivalla tavalla oikeutesi.

Jos rajoitustoimenpide toteutetaan, sinun huoltajillesi ja sosiaalityöntekijälle ilmoitetaan siitä viipymättä. Heille kerrotaan, miksi toimenpide tehtiin, miten se toteutettiin, ja miten sinä siihen reagoit. Myös huoltajasi ja sosiaalityöntekijä saa tiedon tapahtuneesta.

Sinä tai vanhempasi voi tehdä kantelun tai muistutuksen rajoituspäätöksestä silloin, kun koette, että sinuun kohdistetut rajoitustoimenpiteet ovat olleet:

- Perusoikeuksia loukkaavia – esimerkiksi, jos rajoitustoimenpiteet ovat olleet kohtuuttomia, laittomia tai tarpeettomia.
- Epäasianmukaisia – esimerkiksi, jos toimenpide on toteutettu väärällä tavalla tai ilman lainmukaista perustetta.

- Yli tarpeen – jos rajoitus on ollut liian pitkäkestoinen tai ankarampi kuin tilanne olisi edellyttänyt.
- Puutteellisesti perusteltuja – jos rajoituksen syytä ei ole selitetty lapselle ymmärrettävästi tai päätöstä ei ole perusteltu lain vaatimalla tavalla.
- Oikeusturvaa vaarantavia – jos lapselta on evätty mahdollisuus tulla kuulluksi tai jos hänen mielipidettään ei ole otettu huomioon päätöksenteossa.

Voit tehdä muistutuksen suoraan yksikön vastuuhenkilölle tai palveluntuottajalle. Muistutusmenettely on tarkoitettu ensisijaisesti tilanteisiin, joissa halutaan saada vastaus ja selvitys tapahtuneesta. Muistutus on nopeampi ja kevyempi prosessi kuin kantelu.

Jos et ole tyytyväinen muistutuksen käsittelyyn tai haluat suoraan viranomaisen tutkivan asian, voit tehdä kantelun. Kantelu osoitetaan aluehallintovirastoon (AVI) tai eduskunnan oikeusasiamiehelle. Kantelumenettelyssä arvioidaan, onko viranomaisen toiminnassa rikottu lakia tai hyvän hallinnon periaatteita.

Sosiaaliasiavastaava toimii asiakkaan tukena ja puolestapuhujana varmistaen, että hänen oikeutensa toteutuvat ja että hän saa tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja asianmukaisesti. Sosiaaliasiavastaava turvaa asiakkaan oikeuksia ja etuja viranomaisasioinnoissa. Sosiaaliasiavastaava on tukena asiakkaan itsemääräämisoikeuden toteutumisessa.

Sosiaaliasiavastaavan yhteystiedot

Satakunta, sosiaaliasiavastaava@sata.fi Puhelinnumero +358 447079132
Helsinki, Puhelinneuvonta ma – to klo 9.00–11.00, Palvelunumero 09 3104 3355
Varsinais-Suomi, Sosiaaliasiavastaavien puhelinaika: ma-pe klo 10-12 ja 13-15, 02 313 2399

Aluehallintoviraston yhteystiedot

Palvelemme ma–pe klo 9.30–15.30. Puhelinnumero: 0295 016 780 (suomi), 0295 016 781 (ruotsi)

Euroopan unionin oikeusasiamies

Puhelinnumero 0600 12 450

4. Suunnitelman laadinta, päivittäminen ja yksikön asiakkaiden tiedottaminen

Kapteenin sinulle annetaan mahdollisuus osallistua hyvää kohtelua koskevan suunnitelman tekemiseen ja sinua kuullaan suunnitelman laatimisessa ja tarkastamisen yhteydessä. Suunnitelma tulee arvioida ja tarkistaa yksikön omavalvontasuunnitelman päivittämisen yhteydessä vuosittain tai tarvittaessa useammin. Suunnitelma päivitetään myös, jos Kapteenin toiminnassa tapahtuu oleellisia muutoksia tai jos lasten hyvään kohteluun on tarve yhdessä tehdä tarkennuksia tai muutoksia.

Suunnitelman tekemiseen ja päivittämiseen osallistuu sekä lapset että aikuiset. Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma on myös osa nuortenkokouksia. Hyvää kohtelua koskevaan suunnitelmaan voi myös aina palata omaohjaajakeskusteluissa säännöllisin väliajoin.

Suunnitelma on kaikkien saatavilla Kapteenin seinällä ja se lähetetään tiedoksi sijoituksesta vastaavalle hyvinvointialueelle ja sinun omalle sosiaalityöntekijällesi.

Hyvän kohtelun suunnitelman päivitys:

Aika: 14.10.2026

Paikka: Ulvilassa

Hyväksyjä: Tanja Lundgrén

LIITE 1. Kirje lapselle

Tervetuloa Kapteeniin, erityistason lastensuojeluyksikköön, joka on erikoistunut tukemaan lapsia ja nuoria, joilla on neuropsykiatrisia haasteita. Saapuessasi sinua odottaa oma huone, jonka saat sisustaa haluamallasi tavalla viihtyisäksi ja turvalliseksi. Kapteeni on paikka, jossa haluamme auttaa sinua löytämään juuri sinulle sopivat tavat edetä elämässäsi ja voittaa arjen haasteet.

Kapteenissa sinulle nimetään omaohjaajat, jotka ovat erityisesti tukemassa juuri sinun tarpeitasi. Omaohjaajat haluavat kuulla ajatuksiasi, tunteitasi ja kokemuksiasi. Omaohjaajasi pitävät yhteyttä myös perheeseesi, kouluusi ja muihin tärkeisiin yhteistyötahoihin, jotta saisimme yhdessä rakennettua sinulle toimivan tukiverkoston. Tavoitteenamme on, että yhdessä löydämme ratkaisut, jotka tukevat sinua parhaalla mahdollisella tavalla.

Kapteenissa arjen selkeys ja rutiinit ovat erityisen tärkeitä. Tiedämme, että neuropsykiatriset haasteet voivat tuoda mukanaan erityisiä tarpeita, ja haluamme tehdä arjesta mahdollisimman ennakoitavaa ja turvallista. Selkeät säännöt, säännöllinen vuorokausirytmi ja riittävä lepo auttavat sinua asettumaan ja löytämään tasapainon.

Kaikki toimintamme suunnitellaan huolella, ja varmistamme, että paikalla on aina riittävästi työntekijöitä auttamassa ja tukemassa sinua. Jos jokin asia mietityttää, ohjaajat ovat aina valmiita kuuntelemaan ja vastaamaan kysymyksiisi.

Kapteenissa jokainen lapsi ja nuori on ainutlaatuinen, ja jokaisen kokemusmaailma on erilainen. Me tiedämme, että neuropsykiatriset haasteet näkyvät eri tavoin ihmisillä. Tämän vuoksi pyrimme aina tukemaan sinua yksilöllisesti, huomioiden vahvuutesi ja ne asiat, jotka tuntuvat sinulle vaikeilta. Kuuntelemme sinua ja suunnittelemme tukemme yhdessä kanssasi, perheesi ja muiden tärkeiden ihmisten kanssa.

Kapteenissa olemme kaikki osa yhteisöä, jossa jokaisen hyvinvointi on tärkeää. Toivomme, että kunnioitat muita nuoria ja työntekijöitä samalla tavalla kuin sinua itseäsi kunnioitetaan. Minkäänlaista väkivaltaa tai epäasiallista käytöstä ei hyväksytä, ja ristiriidat selvitetään aina puhumalla. Joskus tilanteissa voidaan joutua käyttämään lastensuojelulain mukaisia rajoituksia, ja omaohjaajasi kertovat sinulle niistä tarkemmin.

Kapteeni on turvallinen paikka, jossa sinua arvostetaan juuri sellaisena kuin olet. Haluamme auttaa sinua löytämään keinoja, jotka tekevät arjesta ja tulevaisuudestasi helpompaa ja valoisampaa. Olemme aina tukenasi, vaikka joskus et ehkä siltä tuntisikaan.

Tervetuloa Kapteeniin – olet tärkeä juuri sellaisena kuin olet!

LIITE 2. YK:n Lasten oikeudet

Lähde: Lapsen oikeuksien sopimus | UNICEF

LIITE 3. Rajoitustoimenpiteet

Yhteydenpidon rajoittaminen (63 §)

Yhteydenpitoasi vanhempiin tai muihin läheisiin voidaan rajoittaa vain laissa säädetyillä perusteilla, jos rajoitus on välttämätön esimerkiksi sinun hoitosi tai turvallisuutesi turvaamiseksi tai jos yhteydenpito vaarantaa vakavasti laissa tarkoitetulla tavalla hoitoa tai huolenpitoa. Päätöksen tekee laissa toimivaltainen viranomainen. Päätöksen on oltava yksilöity ja määräaikainen, ja yhteydenpidon rajoittamisen tarvetta arvioidaan sen voimassaoloaikana.

Aineiden ja esineiden poisottaminen (65 §)

Sinulta voidaan ottaa pois laissa tarkoitetut kielletyt tai vaaralliset aineet ja esineet. Poisottamisen perusteet ja menettely riippuvat siitä, millaisesta aineesta tai esineestä on kyse. Jos aine tai esine palautetaan välittömästi, tilanteesta tehdään lain ja kirjaamisohjeen mukainen merkintä; muissa tilanteissa noudatetaan päätöksentekoa koskevia säännöksiä. Poisottamista ei saa käyttää rangaistuksena.

Henkilöntarkastus (66 §)

Henkilöntarkastus voidaan tehdä vain laissa säädetyin edellytyksin, kun on perusteltu syy epäillä, että sinulla on hallussasi kielletty aine tai esine. Tarkastus tehdään yksityisyyttäsi ja ihmisarvoasi kunnioittaen. Tarkastuksen toteuttamisessa, läsnäolossa ja mahdollisissa poikkeuksissa noudatetaan täsmällisesti voimassa olevan lain vaatimuksia. Henkilöntarkastus kirjataan asianmukaisesti.

Henkilönkatsastus (66 a §)

Henkilönkatsastus voidaan tehdä vain laissa säädetyin edellytyksin päihteiden käytön selvittämiseksi. Menetelmä, tekijä, läsnäolo ja mahdolliset näytteet määräytyvät lain mukaan. Toimenpide toteutetaan terveyttäsi, yksityisyyttäsi ja ihmisarvoasi kunnioittaen, ja siitä tehdään lain edellyttämä päätös ja kirjaus.

Omaisuuden, lähetysten tarkastaminen sekä lähetysten luovuttamatta jättäminen (67 § ja 67§ 4.mom)

Huoneesi, omaisuuttasi tai sinulle lähetettyjä lähetyksiä voidaan tarkastaa vain laissa säädetyillä perusteilla ja menettelyillä. Luottamuksellisen viestin sisältöä ei saa lukea ilman siihen oikeuttavaa lain perustetta. Lähetys voidaan jättää luovuttamatta vain 67 §:n 4 momentissa säädetyin erityisin edellytyksin. Tarkastamisesta tai luovuttamatta jättämisestä tehdään vaaditut päätökset tai merkinnät.

Kiinnipitäminen lapsen rauhoittamiseksi (68 §)

Sinusta voidaan pitää fyysisesti kiinni vain laissa säädetyssä tilanteessa ja vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä sinun tai toisen henkilön suojaamiseksi. Kiinnipitäminen ei saa olla rangaistus tai kurinpitokeino. Se toteutetaan turvallisesti, mahdollisimman vähän rajoittavasti ja lopetetaan heti, kun sille ei enää ole perusteita. Tilanne kirjataan asianmukaisesti.

Kiinnipitäminen lapsen luvatta poistumisen estämiseksi (68 a §)

Lapsen luvatta poistumisen estämiseksi voidaan käyttää kiinnipitämistä vain laissa säädetyin edellytyksin. Toimenpiteen on oltava välttämätön ja oikeasuhtainen, ja se lopetetaan heti, kun lailliset perusteet poistuvat. Tilanne kirjataan voimassa olevien ohjeiden mukaisesti.

Liikkumisvapauden rajoittaminen (69 §)

Liikkumisvapauttasi voidaan rajoittaa vain laissa säädetyillä perusteilla, kun rajoitus on välttämätön laissa tarkoitetun vakavan vaaran ehkäisemiseksi tai hoidon ja huolenpidon

turvaamiseksi. Päätöksentekijä, päätöksen kesto ja mahdollinen jatkaminen määräytyvät lain mukaan. Rajoitusta arvioidaan sen voimassaolon aikana ja se lopetetaan, kun sitä ei enää tarvita.

Luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen (69 a §)

Jos olet luvatta poissa Kapteenista, ryhdymme viipymättä laissa ja yksikön ohjeissa tarkoitettuihin toimiin olinpaikkasi selvittämiseksi ja turvallisen paluun järjestämiseksi. Toimissa huomioidaan tilanteen kiireellisyys, sinun turvallisuutesi sekä yhteistyö toimivaltaisten viranomaisten ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Etsinnästä ja palauttamisen toimista tehdään vaaditut kirjaukset.

Lapsen kiinniotto (69 b §) ja kiinniotetun lapsen kuljettaminen (69 c §)

Lapsi voidaan ottaa kiinni ja kuljettaa takaisin sijaishuoltopaikkaan vain laissa säädetyin edellytyksin ja toimivaltuuksin. Toimenpiteiden toteuttamisessa huomioidaan lapsen turvallisuus, ihmisarvo ja oikeudet. Käytettävien keinojen on oltava välttämättömiä ja oikeasuhtaisia, ja tapahtumat kirjataan asianmukaisesti.

Poliisin virka-apu (69 e §)

Poliisin virka-apua voidaan pyytää lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa vain laissa säädetyin edellytyksin. Virka-avun pyytämisestä ja toteutuksesta vastaavat toimivaltaiset henkilöt lain ja viranomaisohjeiden mukaisesti.

Lapsen eristäminen (70 §)

Sinut voidaan eristää muista lapsista vain laissa säädetyissä tilanteissa, kun se on välttämätöntä laissa tarkoitetun vakavan vaaran torjumiseksi eikä vaaraa voida estää muilla keinoin. Eristämisen on oltava mahdollisimman lyhytkestoista. Sinun vointiasi ja turvallisuuttasi seurataan ja sinulla tulee olla lain edellyttämä yhteys vastuuhenkilöön. Päätöksenteko, seuranta, mahdollinen jatkaminen ja kirjaaminen toteutetaan voimassa olevan lain mukaisesti.

Eristämisen yhteydessä toteutettava kameravalvonta (70 a §)

Kameravalvontaa voidaan käyttää eristämisen yhteydessä vain 70 a §:ssä säädetyin edellytyksin ja rajoituksin. Valvonta ei korvaa henkilöstön vastuuta lapsen turvallisuudesta, voinnin seurannasta ja yhteydenpidosta. Käytöstä ja sen perusteista tehdään lain edellyttämät kirjaukset.